

ADI:.....
.....
SOYADI:.....
.....
SINIFI:NO:

ESKİŞEHİR İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ 10. SINIFLAR
1. DÖNEM 2. YAZILI ÖRNEK SINAVI

ALDIĞI PUAN

CEVAP
ANAHTARI

Sınav süresi **40** dakikadır. Soruların puan değeri yanlarında yazmaktadır.

A.2.6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.

A.2.7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.

1. (...) Hava bozuktu. Ufku, küflü demir renginde, ağır bulut yığınları eziyor, sürü sürü geçen kargalar tam hisarın üstünden uçarken sanki gizli bir kara haber götürüyorlarmış gibi, acı acı bağıyorlardı. Palanka kapısının sağındaki beden siperinde sahipsiz bir gölge kadar sakin duran Kuru Kadı yavaşça kıvıldı; ikindiden beri rutubetli rüzgârın altında düşünüyor, uzakta, belirsiz sisler içinde süzülen kurşuni kulelere bakıyordu. Bunların hepsi Türklerin elindeydi. Yalnız şu Zigetvar... Yıkılmaz bir ölüm seddi hâlinde "Kızılma" yolunu kapatıyordu. (...)

Çavuş, bir eliyle bakır tolgasını tutarak, koştu. Merdivene daldı. Kuru Kadı, uzakta, kara yerin üstünde daha kara bir leke gibi yavaş yavaş ilerleyen düşman alayına dikkatle baktı. Gözlerini küçülttü, büyüttü. Önlerinde birkaç top da sürüklüyorlardı. Binden fazla idiler. Hâlbuki hisardaki gaziler? Kendisiyle beraber yüz on dört kişi... "Ama, yine haklarından geliriz!" dedi. Uyanan yukarı koşuyordu. Hisar kapısının iyice bağlanmasını emretti. Sarığını, cübbesini, kılıcını, tüfeğini getirtti. İhtiyar topçu gelince ona da hemen "haber topları" nı atmasını söyledi. Bu bir âdetti. Taarruza uğrayan bir palanka hemen "işaret topu" atarak etrafındaki kuleleri imdadına çağırırdı. Biraz sonra düşman hisarın önünde, harp nizamına girmiş bulunuyordu. Toplar başsız, gür ejderha yavruları gibi siyah ağızlarını bedenlere çevirmişti.

Yukarıdaki metinde yer alan yapı unsurlarından şahıs kadrosu, zaman ve mekânın özelliklerini belirleyiniz.

Şahıs: (3 puan)

Çavuş, Kuru Kadı, ihtiyar topçu (3 x 1 = 3 puan)

Zaman: (5 puan)

Tam hisarın üstünden uçarken, ihtiyar topçu gelince, hemen, biraz sonra, ikindiden beri (5 x 1 = 5 puan)

Mekân: (12 puan)

Zigetvar, palanka, palanka kapısının sağındaki beden siperi, uzakta, kara yerin üstünde, hisar, yukarı, hisarın önü, belirsiz sisler içinde süzülen kurşuni kuleler, rutubetli rüzgârın altında, merdiven, önlerinde (12 x 1 = 12 puan)

A.2.16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

2. Edebiyattan uyarlanmış bir film, edebî eseri tam anlamıyla yansıtmaz. Hikâyede kurgulanan olay örgüsü, şahıslar, zaman ve mekân unsurları ile filmdeki olay örgüsü, şahıslar, zaman ve mekân unsurları arasında farklılıklar vardır. Hikâyedeki açık ve örtük iletilerin filme yansımada da farklılıklar olabilir. Kimi zaman da hikâye ve filmde kullanılan anlatıcı ve bakış açıları uyuşmaz.

Bu parçada geçen fiilimsileri belirleyip yazınız. (5 x 3 = 15 puan)

Uyarlanmış: sıfat fiil

Kurgulanan: sıfat fiil

Yansımada: isim fiil

Kullanılan: sıfat fiil

Bakış: isim fiil

A.1.2. Şiirin temasını yazınız.

3.

SAGU

Alp Er Tonga öldi-mü
İsiz ajun kaldı-mu
Ödleğ öçin aldı-mu
Emdi yürek yırtılır
(...)
Begler atın argurup
Kadgu anı toğurup
Mengzi yüzi sargarıp
Kürküm angar türtülür

Ulsıp eren börleyü
Yırtıp yaka orlayu
Sıkırıp üni yırlayu
Sıgtap közi örtülür

Könglüm için örtedi
Bütmiş basıg kartadı
Keçmiş ödüg irtedi
Tün kün keçip irtelür

“Sagu” şiirinin temasını yazınız. (10 puan)

Ölüm

A.1.5. Şiirdeki mazmun, imge ve edebî sanatları belirleyerek bunların anlama katkısını değerlendirir.

4. Aşağıda verilen dizelerdeki söz sanatlarını bularak yanlarına yazınız. (5 x 4 =20 puan)

Şiir topladım durdum karanlıklarında gecenin Çocuklar yaz gecesinde ateş böceği toplar gibi	İstiare – Teşbih (benzetme)
Güzel şeyler düşünelim diye Yemyeşil oluvermiş ağaçlar	Hüsn-i Talil
Gökyüzünde İsa ile Tur dağında Musa ile Elindeki ki asa ile Çağırayım Mevlam seni	Telmih (Çağırışım, anıştırma)
“Ben de gördüm güneşin doğarken battığını Esrarlı bir bakışın gönlü kapattığını.”	Tezat (karşıtlık)
“Şakaklarıma kar mı yağdı ne var Benim mi Allah’ım bu çizgili yüz? ”	Tecahülü Ârif

5.

Esdî nesîm-i nev-bahâr açıldı güller subh-dem
Açsın bizim de gönlümüz sâkî meded sun Câm-ı Cem

Erdî yine ürd-i behişt oldu havâ anber-sirişt
Âlem behişt-ender-behişt her kûşe bir bâğ-ı İrem

Gül devri ayş eyyâmıdır zevk u safâ hengâmıdır
Âşıkların bayramıdır bu mevsim-i ferhunde-dem
(...)

Subh-dem: Sabah vakti

Câm-ı Cem: Cem kadehi; yedi madenden yapılmış olup bütün dünyada olup biten yansıtma özelliğine sahip kadeh

Ürd-i behişt: Cennet gibi (nisan ayı)

Anber-sirişt: Amber kokulu

Behişt-ender-behişt: Cennet içinde cennet

Ferhunde: Mutlu, uğurlu

Şiirde yer alan mitolojik öğeyi belirleyiniz. (10 puan)

Cem kadehi (cam- ı Cem) diye anılan kadeh, yedi madenden yapılmış olup bütün dünyada olup biten yansıtma özelliğine sahip olması yönüyle şiirdeki mitolojik öğe olarak yer almaktadır.

6. "Tabiat " temasının işlendiği bir koşma örneği yazınız. (Puanlama yapılırken metin içerisindeki bütünlüğe – tema, konu- (5 puan), nazım şeklinin özelliklerine -ölçü, uyak, uyak şeması, nazım birimi- (10 puan), yazım kurallarına (5 puan) ve noktalama işaretlerine (5 puan) dikkat edilecektir.)

Öğrencilerden belirtilen kurallar dahilinde bir koşma örneği yazması beklenmektedir. Cevap anahtarında verilen koşma, örnek olarak yazılmıştır.

Çukurova bayramlığın giyerken

Çıplaklığın üzerinden soyarken

Şubat ayı kış yelini kovarken

Cennet demek sana yakışır dağlar

...

Karac'oğlan, size bakar sevinir

Sevinirken kalbi yanar, göyünür

Kımıldanır hep dertleri devinir

Yas ile sevincim yıkışır dağlar

Karacaoğlan

Bu örnek yazılı sınav soruları Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan birinci dönem ikinci ortak yazılı sınavlara yönelik konu soru dağılım tablolarındaki senaryolardan 4. senaryo dikkate alınarak hazırlanmıştır.